

REGIOONIDEVAHELISED ERINEVUSED ON OSUTUNUD KÜLLALT PÜSIVAKS NII EUROOPAS KUI KA MUJAL MAAILMAS.

Kui veel 1990ndatel regionaalne ebavõrdsus Euroopas langes, siis käesoleval sajandil on langus pidurdunud ja mitmel pool isegi järsult tõusule pööranud (*Alcidi et al. 2018*).

PÕHJUSED

- Senine tehnoloogiline areng, üleilmastumine ja kaubanduspiirangute kaotamine on soosinud ettevõtluse ja oskuste koondumist.
- Majandus rajaneb üha enam teadmismahukatel tegevustel, mis õitsevad (suur)linnades, kuhu koondumine pakub ettevõtetele majanduslikke eeliseid tänu paremale tööjõuvalikule ja innovatsioonivõimekusele.
- Inimeste liikumisvalmidus ja -võimekus on üle hinnatud: kes on saanud, on kolinud, kes mitte, sel puuduvad vajalikud oskused või on selleks muud põhjused.
- Transpordiühenduste parandamine on soosinud pigem suuri keskusi ja muutnud kaugemal asuvad piirkonnad tagamaaks, mitte iseseisvateks majanduspiirkondadeks.
- Iga regiooni arenguperspektiiv on erinev, mistõttu ei ole üksnes ühetaolisi abinõusid kasutatav regionaalpoliitika alati parim lahendus.

TULEMUSED

- Paljud ääremaad ja stagneeruvad tööstuspiirkonnad pole suutnud leida endale kohta „uues majanduses“ – töökohti on üha vähem, valik ahtam ja oskused ei vasta nõuetele. Inimesed tunnevad, et muutused majanduses on neid alt vedanud.
- Liberaalse majandusmudeli järgi pidanuks regio-

naalsed erisused olema ajutised ja kaduma turujõudude mõjul. Praegune kogemus viitab, et erisused võivad olla vägagi püsivad.

- Pärast ajude väljavoolu regioonist asuvad allesjäänud „koha kaitsele“ ehk tekib vaenulikkus uuettevõtluse või piirkonda saabuvate sisserändajate suhtes.

Linnapiirkondade ja ääremaade vaheliste püsivate ja kasvavate erinevuste pinnal joonistuvad välja oma hetkeseisundi ja kujuteldava tulevikuga rahulolematud piirkonnad. Kasvav rahulolematuus esitab ühiskonnale mitmeid väljakutseid, sest ohustab nii riikide majanduslikku arengut, sotsiaalset sidusust kui ka poliitilist stabiilsust. Seda võib juba märgata populismi esile kerkimises nii arenenud riikides mitmel pool Euroopas, USAs, aga ka arengumaades.

Tavapärane liberaalne majanduspoliitika on muretekitavalt abitu regionaalse ebavõrdsuse probleemi lahendamisel, sest ei paku selgeid suuniseid ega põhjendusi riigipoolseks sekkumiseks ning loodab, et pikas perspektiivis tasanduvad erinevused turujõudude toimele. Samas viitab praegune kogemus, et avatud üleilmastavas majanduses puuduvad isetekkelised kohanemismehhanismid. Pigem vastupidi – näiteks töötajate liikuvus on polariseerumist hoopis võimendanud ja erineva oskustasemega inimesed on üha enam koondunud teatud piirkondadesse.

Kõigi regioonide võrdselt rikkaks muutumist ei ole põhjust eeldada, sest iga regiooni arengut suunavad kohalikud struktuursed majandustegurid (haridustase, teadus- ja tehnoloogiline võimekus, infrastruktuuri ja institutsioonide kvaliteet), mis muutuvad küllaltki aeglaselt. Igal piirkonnal on oma roll ja funktsioonid laiemas riiklikus majandussüsteemis. Seega

on lähi- ja keskpikal perioodil iga regiooni arenguperspektiiv erinev, mistõttu ei ole üksnes ühetaolisi abinõusid kasutatav regionaalpoliitika parim lahendus. Pigem tuleks piirkondliku rahuolematuse põhjustega tegelemisega samaaegselt püüelda selle poole, et maksimaalselt ära kasutada ja arendada iga piirkonna arengupotentsiaali.

Sarnaselt üldisele trendile Euroopa riikides on regionaalpoliitika fookus Eestis laienenud regionaalsete erisuste vähendamisele suunatud 'sotsiaalpoliitikast' regionaalse konkurentsivõime tõstmisele.

REGIONAALPOLIITIKA FOOKUS RIIGITI

	Piirkondlike erinevuste vähendamine	Riigi majanduskasv ja piirkondlike erinevuste vähendamine	Kõikide piirkondade areng ja piirkondlike erinevuste vähendamine	Kõikide piirkondade areng	Riigi majanduskasv
2017	Saksamaa Hispaania Šveits	Bulgaaria Horvaatia Kreeka Ungari Läti Leedu Malta Poola Rumeenia Slovakkia	Tšehhi Soome Prantsusmaa Itaalia Norra Portugal Rootsi Suurbritannia (Šotimaa ja Wales)	Austria Belgia Taani Eesti Iirimaa Sloveenia Suurbritannia (Inglismaa ja Põhja-Iirimaa)	Küpros Luksemburg Holland
2005	Saksamaa Hispaania Šveits	Bulgaaria Küpros Eesti Kreeka Ungari Läti Leedu Malta Poola Slovakkia Sloveenia	Tšehhi Taani Soome Iirimaa Itaalia Norra Rootsi Suurbritannia	Austria Belgia Prantsusmaa Holland Portugal Rumeenia	Luksemburg

Allikas: EoRPA (2017), „Regional Policy in a Changing Europe: Annual Review of Regional Policy in Europe“.

Riiklike strateegiatega võetakse Eestis senisest rohkem arvesse piirkondlike eripärasid ja regionaalarengu eesmärgi. Samas on reguleerimata protsess, kuidas arvestada piirkondlike arengukavade

ja planeeringutega valdkondlike arengukavade ja riigieelarve kavandamises (nt maakondlike arengukavade staatus riiklike investeeringute suunamisel on olnud tagasihoidlik).